

Gode illustrasjoner – tynne historier

Bok barnebok

Anna Fiske, Jill

Moursund,

Ragnar Aalbu

Hallo byen,

Gjennestreker,

Harry og Roger

på tur

Cappelen Damm

● Tre bildebøker med glimrende illustrasjoner, der teksten virker litt lite fantasifull og for lite gjennomarbeidet.

Det kommer en rekke nye norske bildebøker hvert år. Her skal jeg se på tre av høstens nykommere, alle utgitt på Cappelen Damm. De tre bøkene er alle laget av solide norske bildebokkunstnere. Illustrasjonene er særpregede, har sin egen stil og form. Anna Fiske lager omfattende tegninger i *Hallo byen* med masse detaljer, litt å la den verdenskjente avdøde amerikaneren Richard Scarry. Teksten er kort: *Klokka er 8:00. Bygget må være ferdig klokken 17:00. Kommer sneklærne til å rekke det tro?* Slik

kan en av sidene lyde. Så følger noen spørsmål, for eksempel: *Kan du se prinsessen som kjeder seg?* Fiskes illustrasjoner er fulle av detaljer, personlige og fantasifulle. Allikevel blir det hele litt kjedelig. Teksten er for tynn til at det gir noen mening å lese den. Det blir en slags gjettelek, å finne ting og personer på de omfattende sidene. Noen liker kanskje dette, jeg savner en historie, litt mer sammenheng. Den samme kan sies om Jill Moursunds *Gjennestreker*. Historien er kort og godt store-

bror som leter etter lillebror. Også her er illustrasjonene er på mange måter fantastiske. Fotnene av «ekte barnefiges» inne i en tegnet verden fungerer fint. Historien er litt mer variert enn hos Fiske, men igjen hadde jeg ønsket meg litt mer å lese, litt humor, litt mystikk, hva som helst som kunne git mer en litt større opplevelse enn bare å se på fine illustrasjonene.

Han forteller en ordentlig historie, enkel og liketrem, med fin filosofi. Mange vil like roen i illustrasjonene. Men jeg syns også denne historien blir for tynn. En bok er en bok. Du kjøper den og venter deg litt å lese, også i en bildebok. Jeg har følelsen at Aalbu kunne jobbet litt mer med teksten, brakt den et stykke videre. Harry og Roger skal på tur, men de kommer aldri ut verden. Det blir med drømmen. Ikke usjarmerende, men kanskje litt fort levert?

KAJA KORSVOLD

Fantastiske illustrasjoner i sanspill med tekst i møte med den kjente kunstneren Frida Kahlo og en vakker fortelling om en liten pikes første møte med døden.

Levende dialog

Bok barnebok

Bjørn Sortland

og Hilde Kramer

Det hjertet

husker

Aschehoug

Fra 6 år

Den vesle jenta Leonarda er med moren på vaskejobb i et stort, spennende hus, fullt av figurer og malerier. Der møter hun Frida som sitter i sengen og er en «veldig levende figur av en dame». De to begynner å snakke sammen, og den lille jenta får møte Frida Kahlos univers. Vi skjønner at Leonarda bærer på en stor hemmelighet. I møtet med Frida våger hun å åpne seg.

Gripende. Bjørn Sortlands gri-

pende tekst spiller på lag med Hilde Kramers fargerike og uttrykksfulle illustrasjoner som gjennom en collage-teknikk kombinert fotografier og elementer av Frida Kahlos malerier. Bjørn Sortland har gjennom hele sitt forfatterskap drevet med kunsthåndverk for barn og ungdom, ofte med svært vellykket resultat. I *Det hjertet husker* bruker han noen av de samme fortellergrepene som i den prisbelønnede *Raudt, bløtt og litt gult*, som han laget sammen med bildekunstneren Lars Elling. Et barn vandrer inn i kunsthistorien og møter kunstneren ansikt til ansikt.

klokt menneske som gir livshåp. Nyttig er det for leseren at vi på de siste sidene får en kort faktabok om Frida Kahlos liv og kunst, men man lærer mye om henne bare av å se på de fantastiske illustrasjonene. En bok om livet, døden og kjærligheten som det er grunn til å legge merke til.

HILDE BJØRRHOVD

Sterke bilder. Gjennom levende dialog og i tett sanspill med usedvanlig sterke bilder møter leseren Frida Kahlos tragiske skjebne, hennes fascinerende livshistorie og merkelige bilder. I samtalen med Leonarda fremstår Frida Kahlo som et raust og

Gjennom levende dialog møter leseren Frida Kahlos fascinerende livshistorie og merkelige bilder.

ILLUSTRASJON: HILDE KRAMER

Befriende og begrensende om far

Bok bildebøker

Jon Fosse og

Øyvind Torseter

(ill)

Spelelenta

Samlaget

Gyrid Axe Øvsteng og Per Ragnar Møkleby

Finni!

Samlaget

● To norske dramatikere har utgitt hver sin bildebok, om fedre i krise og barn som gir livsmot.

Dramatikerne Gyrid Axe Øvsteng og Jon Fosse har gitt ut hver sin bildebok, der får er den egentlige hovedperson. Begge er på nynorsk, og begge har gode illustrasjoner. Tematisk er likheten der også. Fedre i krise og barn som gir livsmot. Selv om bøkene på sett og vis har mye likhet i plottet, er de i påfallende grad motstykker til

hverandre. Det eksponerer kanskje en kritisk side i Fosses forfatterskap, nemlig en slagside mot det sentimentale.

Dramatikk. At to etablerte dramatikere samtidig heven-der seg til et barnepublikum i bokform, er nok mer enn en tilfældighet. En sak er at en kan merke seg typiske dramatistiske kvaliteter i bøkene, ved en helhetlig og klar komposisjon, med oppbygging av spenning og vendinger. Og dramatikerens kunnskap om at det ikke er nødvendig å skrive alt ut, er et aktivum i en bildebok. Henholdsvis Per Ragnar Møkleby og Øyvind Torseter griper definitivt rommet som medskapere til bøkene. Men så kan en spørre: Er det vanskelig for dramatikerne å nå frem til barn via teatre? Norsk Barneboksinstitutt arbeider for å få etablerte norske barnebokforfattere til å skrive for scenen, men utfordringen er nok heller å få teaterapparatet til å håndtere scenetekst for barn og unge på en aktiv måte. At dramatikerne gir seg forlagene i vold når det handler om barn, er ikke

overraskende.

Tilbake til disse to bøkene: De kan like mye være farsdagspre-sanger som lesestoff for små. I begge bøkene har far det tungt, men får det bedre. Jon Fosse forteller ofte at han skriver om havet og kjærligheten og døden. I *Spelelenta* har far seilet sin skute på grunn, og han sitter på fjærestein, våt og forkommen. *Spelelenta* vet f.eks. far liker så godt å høre henne spille fela, så hun tar den med på en færefull vandring for å hjelpe. Jenta leder far trygt tilbake over myr og fjell. Gyrid Axe Øvsteng gir oss livshistorien til Finn. Han er en kunstnertype, helt fra vi møter ham som fireåring. Krisen inntrer da han selv blir far, og Vesle-Finn viser seg å være hans rike motstykke. Finn blir syk, men møter med bittevesle-Finn tennet livsnyisten igjen. Barnebarnet skjønner at tog ikke trenger å kjøre på skinner.

Freidig. Øvsteng har et ubesvart og muntert anslag i boken som bærer helt gjennom. Hovedpersonen Finn mener

han har fått navnet sitt fordi han skal finne Den Aller Beste Tingen. Per Ragnar Møkleby hjelper med innveisen i den lekne, rastløse, søkende bohemen. Når krisen kommer, formidles det med ikke liten ironi. Skjeget grov, håret faller av, sønnen blir streit, og til slutt sit-ter far der nedbrutt og utbrent i ulekker helsestrøye. Vårlosningen i møtet mellom livets nye fi-relting og bestefar skyldes ikke en viljeshandling fra noen av dem, det er bare livskraften som bryter gjennom som Den Aller Beste Tingen. *Finni!* er et effektivt stykke fortellerkunst, med et rikt meningsspill.

Begrensning. Språket i Jon Fosses *Spelelenta* kan først virke stivt og tungt, men når du først får tak i muntheten, og blir bevisst på rytmen, går det bedre. Fortellingen har en syn-bolbruk som nærmer seg alle-vind Torseter er komponert med flere lag av avstand, eksem-pelvis tegninger av utklippede papirfigurer. Dette er effekter som får barn til å se nøy og be-

merke: De er jo bare tegnet! Slik undertrykkes iscenesettelsen av fortellingen, og det symboltunge.

Fosse skal ikke kritiseres for at han ikke har skrevet en annen bok. Det problematiske i denne barneboken er at det er mannspersonens melankoli som spiller seg i jentas vandr-ing. Hennes redningsaksjon er gripende, men selv om Fosse maler ut jentas synsveie og det hun ser, er det farens perspektiv som dominerer. Faren sier til slutt at «ingen kan spela som deg». «Eg spelar no berre, eg, sa spelelenta.» Men vi vet at en av grunnene til at hun spiller, er at faren liker det. Denne bindin-gen, som virker skjebnetung, er nok intendert. Mitt savn er en dimensjon som også setter jenta fri, om ikke for annet så for å gjøre klagen i feliketen rikere. I et mer lettvinnt formspråk ville jeg fort oppfattet Fosses kunst-vennlyr som klissete. Nå er det større, kanskje patetisk. Fosse er blant dem som tør å være det. I denne boken fungerer det be-grensende på leseropplevelsen.

METTE HORSØDEGÅRD